TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2005. gada 12. maijā *

Lieta C-112/03

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši 1971. gada 3. jūnija protokolam par Tiesas 1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās interpretāciju,

ko *Cour d'appel de Grenoble* (Francija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2003. gada 20. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2003. gada 13. martā, tiesvedībā

Société financière et industrielle du Peloux

pret

***Axa Belgium* u.c.,**

Gerling Konzern Belgique SA,

Établissements Bernard Laiterie du Chatelard,

Calland Réalisations SARL,

* Tiesvedības valoda — franču.

Joseph Calland,

Maurice Picard,

Abeille Assurances Cie,

Mutuelles du Mans SA,

SMABTP,

Axa Corporate Solutions Assurance SA,

Zurich International France SA.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], J. Makarčiks [*J. Makarczyk*], P. Kūris [*P. Kūris*] un J. Klučka [*J. Klučka*] (referents),

ģenerāladvokāts A. Ticano [*A. Tizzano*],
sekretāre K. Štranca [*K. Sztranc*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 27. oktobrī,

ņemot vērā mutvārdu apsvērumus, ko sniedza:

— *Axa Belgium* u.c. vārdā — Ž. F. Kastons [*J.-P. Caston*] un I. Šeidekera [*I. Scheidecker*], *avocats*,

— *Gerling Konzern Beļģija SA* vārdā — *SCP HPMBC Rostain, société d'avocats*,

— *Mutuelles du Mans SA* vārdā — K. Mišela [*C. Michel*], *avocat*,

— Francijas valdības vārdā — Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un A. Bodāra-Ermāna [*A. Bodard-Hermant*], pārstāvji,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā — R. Kodvela [*R. Caudwell*], pārstāve, kam palīdz J. Stratforda [*J. Stratford*], *barrister*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — A. M. Rušo-Žoē [*A.-M. Rouchaud-Joët*], pārstāve,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 16. decembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Prejudiciālu nolēmumu lūdz par to, kā interpretēt 12. panta 3. punktu 1968. gada 27. septembra Briseles Konvencijā par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), ko groza 1978. gada 9. oktobra

Konvencija par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos (OV L 304, 1. lpp., un — grozījumu teksts — 77. lpp.), 1982. gada 25. oktobra Konvencija par Grieķijas Republikas pievienošanos (OV L 388, 1. lpp.), 1989. gada 26. maija Konvencija par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanos (OV L 285, 1. lpp.) un 1996. gada 29. novembra Konvencija par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanos (OV 1997, C 15, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Briseles konvencija").

2 Šis lūgums ir iesniegts lēmuma par jurisdikciju pārsūdzēšanas (*contredit de compétence*) tiesvedībā *Cour d'appel de Grenoble* [Grenobles Apelācijas tiesa] starp saskaņā ar Francijas tiesībām nodibināto sabiedrību *Société financière et industrielle du Peloux*, iepriekšējais nosaukums — *Plast'Europ SA* (turpmāk tekstā — "*SFIP*"), un apdrošināšanas sabiedrībām *Axa Belgium*, iepriekšējais nosaukums — *AXA Royale Belge SA* (turpmāk tekstā — "*Axa Belgium*"), *Zurich Assurances SA* (turpmāk tekstā — "*Zurich Assurances*"), *AIG Europe SA* (turpmāk tekstā — "*AIG Europe*"), *Fortis Corporate Insurance SA* (turpmāk tekstā — "*Fortis*"), *Gerling Konzern Belgique SA* (turpmāk tekstā — "*Gerling*"), *Axa Corporate Solutions Assurance SA* (turpmāk tekstā — "*Axa Corporate*") un *Zurich International France SA* (turpmāk tekstā — "*Zurich International France*") par to, vai ir saistoša jurisdikcijas noteikšanas klauzula saistībā ar *SFIP* prasījumu sniegt nodrošinājumu, kas iesniegts pret kopapdrošinātājiem kopapdrošināšanas līguma ietvaros.

Atbilstošās tiesību normas

3 Briseles konvencijas 7. pants, kas atrodas tās II sadaļas 3. iedaļā un nosaka jurisdikciju lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, paredz:

"Lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, jurisdikciju nosaka ar šo iedaļu [..]."

4 Minētās konvencijas 8. pants nosaka:

"Apdrošinātāju, kura domicils ir kādā līgumslēdzējā valstī, var iesūdzēt:

1) tās valsts tiesās, kurā ir viņa domicils,

vai

2) citā līgumslēdzējā valstī, tās vietas tiesās, kur ir apdrošinājuma ņēmēja domicils,

vai

3) ja viņš ir kopapdrošinātājs, tās līgumslēdzējas valsts tiesā, kurā ir ierosināta tiesvedība pret galveno apdrošinātāju.

[..]."

5 Tās pašas konvencijas 9. pants ir izteikts šādi:

"Attiecībā uz atbildības apdrošināšanu [..], apdrošinātāju turklāt var iesūdzēt tās vietas tiesās, kur noticis kaitējums."

6 Briseles konvencijas 10. pants nosaka:

"Attiecībā uz atbildības apdrošināšanu, apdrošinātāju, ja tiesas likums to ļauj, var arī piesaistīt tiesvedībai, ko pret apdrošināto ierosinājusi cietusī puse.

[..]"

7 Minētās konvencijas 11. pants paredz:

"Neierobežojot 10. panta trešo daļu, apdrošinātājs var ierosināt tiesvedību tikai tās līgumslēdzējas valsts tiesās, kurā atrodas atbildētāja domicils, neatkarīgi no tā, vai viņš ir apdrošinājuma ņēmējs, apdrošinātais vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmējs.

[..]"

8 Tās pašas konvencijas 12. pants nosaka:

"Šīs iedaļas noteikumus var neievērot tikai saskaņā ar vienošanos:

[..]

2) kas ļauj apdrošinājuma ņēmējam, apdrošinātajam vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmējam ierosināt tiesvedību citā tiesā, nevis šajā iedaļā norādītajā, vai

3) kas ir noslēgta starp apdrošinājuma ņēmēju un apdrošinātāju, kuriem abiem līguma slēgšanas laikā ir domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta tajā pašā līgumslēdzējā valstī, un apstiprina attiecīgās valsts tiesu piederību, pat ja kaitējums notiktu ārvalstīs, ar noteikumu, ka šāda vienošanās nav pretrunā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem [..]

[..]."

9 Briseles konvencijas 17. pants, kas atrodas tās II sadaļas 6. iedaļā, attiecībā uz jurisdikcijas noteikšanu paredz:

"Ja puses, no kurām vienai vai vairākām domicils ir kādā līgumslēdzējā valstī, vienojas par kādas līgumslēdzējas valsts tiesu(-ām), kurā(-ās) izskatāmi visi strīdi, kas radušies vai varētu rasties saistībā ar konkrētām tiesiskām attiecībām, jurisdikcija ir tikai šai tiesai vai tiesām. Šāda vienošanās, kas piešķir jurisdikciju, ir noslēdzama:

a) rakstiski vai mutiski ar apliecinājumu rakstiski,

vai

b) tādā formā, kas atbilst pušu starpā izveidotajai praksei,

[..]

[..].

Nolīgumiem [..], ar ko piešķir jurisdikciju, nav likumīga spēka, ja tie ir pretrunā ar 12. [..] pantu [..].

[..]"

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

10 *Calland Réalisations SARL* (turpmāk tekstā — "*Calland*"), kas apdrošināta saskaņā ar Francijas tiesībām nodibinātajā sabiedrībā *Abeille Assurances Cie* (turpmāk tekstā — "*Abeille*"), 1990. gadā veica siera ražošanas vienības celtniecību saskaņā ar Francijas tiesībām nodibinātajai sabiedrībai *Bernard Laiterie du Chatelard* (turpmāk tekstā — "*Laiterie du Chatelard*"), visos celtniecības darbos izmantojot *SFIP* ražotus paneļus.

11 *Laiterie du Chatelard* pasūtītajā ekspertīzes slēdzienā ir secināts, ka šo paneļu koncepcijā un ražošanā pieļāva kļūdas, kā rezultātā telpas nav piemērotas to mērķim. Lai tās savestu pienācīgā stāvoklī, darbu izmaksas novērtēja aptuveni EUR 610 000 apmērā.

12 Minēto darbu veikšanas brīdī *SFIP* bija apdrošināta vairākās Francijas apdrošināšanas sabiedrībās, kas darbojās kā vadošie un papildu apdrošinātāji. Būdama saskaņā ar Beļģijas tiesībām nodibinātās sabiedrības *Recticel SA* (turpmāk tekstā — "*Recticel*") meitas sabiedrība, *SFIP* bija apdrošināta arī vairākās Beļģijas apdrošināšanas sabiedrībās, kas darbojās kā papildu apdrošinātāji, pamatojoties uz *Recticel* parakstīto kopapdrošināšanas līgumu, kas ar 1988. gada 8. jūlijā parakstīto papildu apdrošināšanas polisi uz sabiedrību *SFIP* tika attiecināts ar atpakaļejošu spēku no 1988. gada 7. jūnija, proti, no dienas, kad *SFIP* iestājās *Recticel* grupā. Minētā līguma VIII nodaļas K pants paredz, ka "ar šo līgumu saistīta strīda gadījumā sabiedrība ir pakļauta apdrošinājuma ņēmēja domicila tiesas jurisdikcijai". Iesniedzējtiesa atzīmē, ka apdrošinātājs šo pantu acīmredzami neuzspieda.

13 Ar 2001. gada 1. un 12. marta prasības pieteikumiem *Laiterie du Chatelard* cēla prasību par zaudējumu atlīdzību *Tribunal de grande instance de Bourgoin-Jallieu* [Burguānas-Žaljē Pirmās instances tiesa] (Francija) pret šādām sabiedrībām:

— *Calland*, kuru brīvprātīgā kārtā likvidēja, tādēļ prasību tās vietā cēla pret diviem tās likvidatoriem Ž. Kalānu [*J. Calland*] un M. Pikāru [*M. Picard*].

— *Abeille, Calland* apdrošinātāju,

— *SFIP*,

— *SMABTP, SFIP* profesionālās atbildības apdrošinātāju,

— *AXA Global Risks SA* (turpmāk tekstā — "*AXA Global Risks*"), *SFIP* dažādu risku apdrošinātāju,

— *Zurich International, SFIP* dažādu risku apdrošinātāju.

14 2001. gada 5. jūnijā pēdējā pieaicināja tās Francijas papildu apdrošinātājus, tas ir, *Zurich International France* un *Axa Corporate, AXA Global Risks* tiesību pārņēmēju, nodrošinājuma sniegšanai.

15 2001. gada 21. jūnijā *SFIP*, pamatojoties uz Briseles konvencijas 10. panta pirmo daļu, pieaicināja tās Beļģijas papildu apdrošinātājus — kopapdrošinātājus kopapdrošināšanas līguma ietvaros, tas ir, *Axa Belgium, Zurich Assurances, AIG, Fortis* un *Gerling* (turpmāk tekstā — "Beļģijas kopapdrošinātāji").

16 Beļģijas kopapdrošinātāji, pamatojoties uz kopapdrošināšanas līgumā noteikto jurisdikcijas noteikšanas klauzulu, norādīja uz to, ka *Tribunal de grande instance de Bourgoin-Jallieu* nav teritoriālās piekritības.

17 *Tribunal de grande instance de Bourgoin-Jallieu*, piemērojot šā līguma VII nodaļas K pantu, ar 2002. gada 13. septembra spriedumu *SFIP* norādīja, ka tai ar prasību pret

Beļģijas kopapdrošinātājiem ir jāvēršas *Tribunal de première instance de Bruxelles* [Briseles Pirmās instances tiesa] (Beļģija), kas atrodas kopapdrošināšanas līguma parakstītājas *Recticel* domicila vietā.

18 2002. gada 27. septembrī *SFIP* pārsūdzēja lēmumu par jurisdikciju *Cour d'appel de Grenoble.*

19 Šajā tiesā *SFIP* norādīja, ka apdrošinātājs nevar piemērot pret apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju jurisdikcijas noteikšanas klauzulu, kas balstās uz Briseles konvencijas 12. panta 3. punktu, ja apdrošināšanas atlīdzības saņēmējs šo klauzulu ietverošo apdrošināšanas līgumu nav noteikti parakstījis. *Laiterie du Chatelard* un *SMABTP* pievienojās *SFIP* norādītajai argumentācijai.

20 Šajos apstākļos *Cour d'appel de Grenoble* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai apdrošinātajam — apdrošināšanas atlīdzības saņēmējam saskaņā ar apdrošināšanas līgumu, kas tam par labu noslēgts starp apdrošinājuma ņēmēju (parakstītāju) un apdrošinātāju, kuru domicils atrodas vienā un tajā pašā dalībvalstī, var būt saistoša klauzula, kas nosaka šīs valsts tiesu jurisdikciju, gadījumā, kad tas personīgi šo klauzulu nav apstiprinājis, kad zaudējumi ir iestājušies citā dalībvalstī un kad tas šīs dalībvalsts tiesā ir cēlis prasību pret apdrošinātājiem, kuru domicils atrodas šajā valstī?"

Par prejudiciālo jautājumu

21 Ar uzdoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai jurisdikcijas noteikšanas klauzula, kas saskaņā ar Briseles konvencijas 12. panta 3. punktu ir ietverta starp apdrošinājuma ņēmēju un apdrošinātāju noslēgtā līgumā, ir saistoša apdrošinātajam — apdrošināšanas atlīdzības saņēmējam, kas minēto klauzulu noteikti nav parakstījis un kura domicils atrodas citā, nevis apdrošinājuma ņēmēja un apdrošinātāja līgumslēdzējā valstī.

Tiesai iesniegtie apsvērumi

22 Beļģijas kopapdrošinātāji un Apvienotās Karalistes valdība norāda uz 1983. gada 14. jūlija spriedumu lietā 201/82 *Gerling* u.c. (*Recueil*, 2503. lpp.), kurā Tiesa ir nospriedusi, ka gadījumā, ja starp apdrošinātāju un apdrošinājuma ņēmēju noslēgts apdrošināšanas līgums, kuru pēdējais noslēdz ne tikai savā, bet arī trešo personu labā, satur jurisdikcijas noteikšanas klauzulu, kas piemērojama iespējamām šo trešo personu prasībām, tad šīs personas var atsaukties uz šo jurisdikcijas noteikšanas klauzulu pat tad, ja tās to nav noteikti parakstījušas, ciktāl attiecībās starp apdrošinājuma ņēmēju un apdrošinātāju ir izpildīts Briseles konvencijas 17. pantā paredzētais rakstveida formas nosacījums un apdrošinātāja piekrišana šajā sakarā ir acīmredzami skaidra. Minētā sprieduma 18. pantā Tiesa ir nospriedusi, ka minētā konvencija skaidri paredz iespēju iekļaut jurisdikcijas noteikšanas klauzulas ne tikai par labu apdrošinājuma ņēmējam, kas ir līguma puse, bet arī par labu apdrošinātajam un apdrošināšanas atlīdzības saņēmējam, kas, iespējams, ciktāl šīs dažādās personas nesakrīt, nav līguma puses un līguma parakstīšanas brīdī pat var nebūt zināmas. Beļģijas kopapdrošinātāji no šā sprieduma izsecina, ka Tiesa jau ir pieļāvusi iespēju piemērot jurisdikcijas noteikšanas klauzulu pret apdrošināto — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju — un šai personai pašai nav jāizpilda Briseles konvencijas 17. panta nosacījumi.

23 Turpretim Komisija uzskata, ka automātiskas un imperatīvas aizsardzības, ko bauda visas "vājākās puses", dēļ apdrošināšanas līgums attiecas uz apdrošināto — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju, taču tam nav saistoša jurisdikcijas noteikšanas klauzula. No Tiesas judikatūras izriet, ka apdrošināšanas atlīdzības saņēmējs saskaņā ar līgumu, ko tas nav parakstījis un ko ir noslēgusi cita persona, var atsaukties uz jurisdikcijas noteikšanas klauzulu, taču šī klauzula tam nav saistoša. Turklāt Komisija uzskata, ka iepriekš minētajā spriedumā lietā *Gerling* u.c. norādītais Briseles konvencijas 12. panta 2. punkts skaidri attiecas uz apdrošinātā — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēja — situāciju un ka šajā punktā norādītās jurisdikcijas noteikšanas klauzulas ir fakultatīvas un tās var izmantot tikai par labu "vājākajai pusei". Tādējādi apdrošinātais un apdrošināšanas atlīdzības saņēmējs ietilpst to personu skaitā, kas var parakstīt šo klauzulu vai atsaukties uz to. Tomēr Briseles konvencijas 12. panta 3. punktā, kas atļauj tiesas vietas izvēli, kam, bez šaubām, ir izņēmuma raksturs, trešā persona — apdrošināšanas atlīdzības saņēmējs — nav minēta, un tādējādi šis punkts šai personai nav saistošs.

24 Beļģijas kopapdrošinātāji un Apvienotās Karalistes valdība apgalvo, ka Briseles konvencijas 12. panta 3. punktam atbilstošo jurisdikcijas noteikšanas klauzulu paredzēja, pamatojoties uz apdrošinājuma ņēmēja priekšlikumu, un ka tādējādi arguments par apdrošinātā (līguma "vājākās puses") aizsardzības principu nav piemērojams. Visi kopapdrošinātāji uzskata, ka līgumā paredzētos izņēmumus, ko apdrošinātājs var piemērot pret apdrošinājuma ņēmēju, var piemērot arī pret apdrošināto — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju, kas tam par labu noslēgto noteikumu vienmēr var noraidīt, ja to neapmierina ar šo noteikumu saistītie ierobežojumi. Pamata prāvas gadījumā apdrošinātais — apdrošināšanas atlīdzības saņēmējs — attiecībās uz apdrošinātājiem atsaucas uz "līgumiskajā kopumā" noteiktajām tiesībām, pie kurām pieder arī jurisdikcijas noteikšanas klauzula, un tas nevar izvirzīt par pamatu to, ka tas ir pilnībā neatkarīgs Francijas apdrošinātais, jo kopapdrošināšanas līguma ietvaros jautājumos par apdrošināšanas līguma pārvaldīšanu un zaudējumiem tas ir pilnībā un tieši atkarīgs no *Recticel*.

25 Turpinot šo pašu loģiku, Beļģijas kopapdrošinātāji atsaucas uz 2002. gada 19. februāra spriedumu lietā C-256/00 *Besix* (*Recueil*, I-1699. lpp.) un uzskata, ka

Briseles konvencijai ir jānodrošina pušu tiesisko attiecību paredzamība un drošība un iespējamā mērā jāizskauž tiesu, kam ir jurisdikcija attiecībā uz vienu un to pašu līgumu, skaita palielināšanās, lai novērstu risku pieņemt pretrunīgus lēmumus un vienkāršotu tiesu nolēmumu atzīšanu un izpildi ārpus tās valsts, kurā tie ir pieņemti.

26 Francijas valdība un Apvienotās Karalistes valdība atbalsta šos apsvērumus un piebilst, ka nozīme ir jāpiešķir pušu brīvi izteiktai gribai, kā arī tiesiskajai drošībai apdrošināšanas jomā. Šāda apdrošināšanas līguma veida, kas attiecas uz dažādām vienas un tās pašas grupas sabiedrībām dažādās valstīs, gadījumā būtu jāatzīst un jāparedz tas, ka dažādas prāvas, kas var rasties šāda līguma izpildes rezultātā, ir vienas un tās pašas tiesas jurisdikcijā. Šāda Briseles konvencijas interpretācija ļautu nodrošināt arī apdrošināšanas līguma interpretācijas vienotību, novērst iespējamu pretrunīgu lēmumu līdzāspastāvēšanu un tiesvedību skaita palielināšanos. Šī interpretācija sniegtu ieguldījumu arī Eiropas apdrošināšanas tirgus īstenošanā.

27 Komisija arī norāda, ka tiesas vietas izvēles klauzulas spēkā neesamība attiecībā uz apdrošināto pēc savas būtības var būt par pamatu paredzamības trūkumam attiecībā pret apdrošināšanas sabiedrībām, pret ko var celt prasību tādā tiesā, ko tās nevar paredzēt. Tomēr būtu jāatzīst, ka Kopienas likumdevējs kā prioritāru izvēlējies apdrošināto aizsardzības mērķi.

Tiesas atbilde

28 Vispirms ir jāatgādina, ka Briseles konvencijas interpretācijā ir jāņem vērā gan tās sistēma, gan mērķi, gan arī tās saistība ar EK līgumu (skat. 1976. gada 6. oktobra spriedumu lietā 12/76 *Tessili, Recueil*, 1473. lpp., 9. punkts).

29 Šajā sakarā Briseles konvencijas II sadaļas 3. iedaļa nosaka autonomu tiesu jurisdikcijas sistēmu apdrošināšanas jomā. Proti, minētās konvencijas 8.–10. pants paredz, ka personu, kuras domicils ir kādā līgumslēdzējā valstī, var iesūdzēt tās līgumslēdzējās valsts tiesās, kurā ir tās domicils; apdrošinājuma ņēmēja domicila tiesā; lietās, kas attiecas uz atbildības apdrošināšanu — tās vietas tiesā, kur kaitējums noticis, kā arī, ja tiesas likums to ļauj, apdrošinātāju var piesaistīt tiesvedībai, ko pret apdrošināto ierosinājusi cietusī puse. Turklāt tās pašas konvencijas 11. pants paredz, ka apdrošinātājs var ierosināt tiesvedību tikai tās līgumslēdzējās valsts tiesās, kurā atrodas atbildētāja domicils, neatkarīgi no tā, vai tas ir apdrošinājuma ņēmējs, apdrošinātais vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmējs.

30 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru no šīs iedaļas noteikumu, ko paskaidro to sagatavošanas materiāli, pārbaudes izriet, ka, piedāvājot apdrošinātajam plašākas jurisdikcijas izvēles iespējas nekā tās, kas ir apdrošinātāja rīcībā, un izslēdzot visas iespējas paredzēt jurisdikcijas noteikšanas klauzulu par labu apdrošinātājam, šie noteikumi ir vērsti uz apdrošinātā aizsardzību, kam visbiežāk piedāvā iepriekš sagatavotu līgumu, kura noteikumi vairs nav apspriežami, un kas ir ekonomiskā ziņā vājākā persona (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Gerling* u.c., 17. punkts, un 2000. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-412/98 *Group Josi, Recueil*, I-5925. lpp., 64. punkts).

31 Apdrošināšanas līgumu jomā ekonomiski vājākās personas aizsardzības mērķi nodrošina arī pušu autonomijas jurisdikcijas noteikšanā ierobežošana. Briseles konvencijas 12. pants izsmeļoši nosaka gadījumus, kādos puses var grozīt šīs

konvencijas II sadaļas 3. iedaļas noteikumus. Turklāt no šīs konvencijas 17. panta ceturtās daļas izriet, ka jurisdikcijas noteikšanas vienošanās nav spēkā, ja tās ir pretrunā ar minētā 12. panta noteikumiem. No šiem noteikumiem izriet, ka minētā konvencija nosaka sistēmu, kurā jurisdikcijas noteikumu apdrošināšanas jautājumos grozījumi ir jāinterpretē šauri.

32 Jo īpaši Briseles konvencijas 12. panta 3. punkts ļauj apdrošinājuma ņēmējam un apdrošinātājam, kuriem līguma noslēgšanas brīdī domicils jeb pastāvīgā atrašanās vieta ir vienā un tajā pašā līgumslēdzējā valstī, vienoties par šīs valsts tiesu jurisdikciju, pat ja kaitējums notiktu ārzemēs, ja vien šāda vienošanās nav pretrunā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem. Briseles konvencija šādu noteikumu atļauj, jo tas nevar atņemt vājākajai pusei — apdrošinājuma ņēmējam — adekvātu aizsardzību. Kā ģenerāladvokāts norāda savu secinājumu 61. punktā, ja šajos apstākļos minētais apdrošinājuma ņēmējs zaudē iespēju celt prasību tās vietas tiesā, kur noticis kaitējums, tad tas tomēr var izmantot sava domicila tiesu.

33 Tātad pušu autonomijas princips ļauj apdrošinājuma ņēmējam, kas ir vājākā līguma puse, atteikties no vienas no divām Briseles konvencijas piešķirtajām aizsardzības formām. Tomēr, ņemot vērā ekonomiski vājākās personas aizsardzības mērķa imperatīvo raksturu, šī autonomija neietver apdrošinājuma ņēmēja iespēju atteikties no sava domicila tiesas jurisdikcijas. Tā kā apdrošinājuma ņēmējs ir vājākā persona, tad nevajadzētu, ka tas atsakās no nodoma panākt savu tiesību aizstāvību tiesā tāpēc, ka tam ir jāizvēlas tās valsts tiesas, kuras teritorijā tā kontrahentam ir domicils (skat. pēc analoģijas ar patērētāju 2005. gada 20. janvāra spriedumu lietā C-464/01 *Gruber*, Krājums, I-439. lpp., 34. punkts).

34 Ņemot vērā šos apsvērumus, ir jānosaka, vai jurisdikcijas noteikšanas klauzula, kas ir noslēgta starp apdrošinājuma ņēmēju un apdrošinātāju saskaņā ar Briseles konvencijas 12. panta 3. punktu, ir vai nav saistoša apdrošinātajam — apdrošināšanas atlīdzības saņēmējam, kura domicils atrodas citā līgumslēdzējā valstī, kas nav apdrošinājuma ņēmēja valsts.

35 Briseles konvencija un jo īpaši tās 12. panta 3. punkts nekādā veidā neprecizē šādas jurisdikcijas noteikšanas klauzulas ietekmi uz apdrošināšanas līguma paredzēto apdrošināto vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju. Pielietojot minētās konvencijas noteikumu gramatisko interpretāciju, tādējādi nevar noteikt, vai un, šajā gadījumā, ar kādiem nosacījumiem apdrošinātājs var atsaukties uz šo klauzulu kā uz saistošu apdrošinātajam — apdrošināšanas atlīdzības saņēmējam, ja tā domicils atrodas citā līgumslēdzējā valstī, kas nav apdrošinājuma ņēmēja un apdrošinātāja valsts.

36 Šajos apstākļos, kā tas izriet arī no šā sprieduma 28. punkta, Tiesai jāinterpretē Briseles konvencijas noteikumi, ņemot vērā minētās konvencijas sistēmu un vispārējos mērķus.

37 Šajā sakarā ir jāatzīmē, ka Briseles konvencija aizsargā apdrošināto — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju kā ekonomiski vājāko personu iepriekš minētā sprieduma lietā *Gerling* u.c. izpratnē.

38 No tā izriet, ka nekādā gadījumā nevar pieļaut tādu interpretāciju, saskaņā ar kuru jurisdikcijas noteikšanas klauzulu, kas balstās uz šīs konvencijas 12. panta 3. punktu, varētu piemērot pret apdrošināto — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju — veidā, kas nav vērsts uz ekonomiski vājākās personas aizsardzības mērķa sasniegšanu.

39 Kā ģenerāladvokāts norāda savu secinājumu 62. un 67. punktā, iespējai šādi piemērot minēto klauzulu būtu smagas sekas attiecībā uz apdrošināto — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju, kas to nav parakstījis un kura domicils ir citā līgumslēdzējā valstī. Tā atņemtu šādam apdrošinātajam iespēju izvēlēties tās vietas tiesu, kur noticis kaitējums, kā arī sava domicila tiesu, uzliekot tam par pienākumu veikt savu tiesību pret apdrošinātāju realizēšanu pēdējā atrašanās vietā. No otras puses, tā ļautu minētajam apdrošinātājam prasības pret apdrošināto — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju — gadījumā izvēlēties sava domicila tiesu.

40 Šāda interpretācija novestu pie tā, ka tiek atzīta jurisdikcijas noteikšana par labu apdrošinātājam un netiek ievērots mērķis aizsargāt ekonomiski vājāko personu, šajā gadījumā apdrošināto — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju, kam būtu jāvar celt prasību un aizstāvēt sevi sava domicila tiesā.

41 Šīs apdrošinātā — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēja, tas ir, ekonomiski vājākās personas, aizsardzības pastiprināšanai, kas jau ir noteikta iepriekš minētā sprieduma lietā *Gerling* u.c. 17. punktā, Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 9. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir izteikts veidā, kas ļauj apdrošināšanas līguma apdrošinātajam vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmējam iesūdzēt apdrošinātāju tās vietas tiesā, kur ir prasītāja domicils, bet Briseles konvencijas 8. panta pirmās daļas 2. punkts paredz tikai tās vietas tiesas jurisdikciju, kur ir apdrošinājuma ņēmēja domicils, nenosakot to, vai apdrošinātāju var iesūdzēt apdrošinātā vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmēja domicila tiesā.

42 Turklāt iepriekš minēto spriedumu lietā *Gerling* u.c., pretēji Beļģijas kopapdrošinātāju un Apvienotās Karalistes valdības apgalvojumiem, nevar izmantot, pamatojot

tēzes par klauzulas spēkā esamību attiecībā pret apdrošināto — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju, jo, no vienas puses, šajā spriedumā runa bija par jurisdikcijas noteikšanas klauzulu uz Briseles konvencijas 12. panta 2. punkta pamata, kas noteikti dod līguma pusēm tiesības vienoties nevis par izņēmuma, bet par fakultatīvo jurisdikcijas noteikšanas klauzulu par labu vienīgi apdrošinājuma ņēmējam, apdrošinātajam vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmējam, un, no otras puses, šajā spriedumā Tiesa sprieda vienīgi par trešās personas, proti, apdrošinātā — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēja — iespēju piemērot šādu klauzulu pret apdrošinātāju, nevis par apdrošinātāja iespēju piemērot to pret šādu trešo personu. Kā ģenerāladvokāts norāda savu secinājumu 52. punktā, apdrošināšanas līguma apdrošinātā — apdrošināšanas atlīdzības saņēmēja — iespēja piemērot šo klauzulu pret apdrošinātāju nevar radīt tam zaudējumus, bet, turpretim, tā pastiprina ekonomiski vājākās personas aizsardzību, pievienojot papildu tiesu pie tiesām, ko Briseles konvencija paredz apdrošināšanas jomā.

43 No visa iepriekš minētā izriet, ka uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka atbilstoši Briseles konvencijas 12. panta 3. punktam paredzētā jurisdikcijas noteikšanas klauzula nav saistoša apdrošināšanas līguma apdrošinātajam — apdrošināšanas atlīdzības saņēmējam, kas minētajai klauzulai nav noteikti piekritis un kura domicils ir citā, nevis apdrošinājuma ņēmēja un apdrošinātāja līgumslēdzējā valstī.

Par tiesāšanās izdevumiem

44 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

atbilstoši 12. panta 3. punktam 1968. gada 27. septembra Konvencijā par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās, ko groza 1978. gada 9. oktobra Konvencija par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos, 1982. gada 25. oktobra Konvencija par Grieķijas Republikas pievienošanos, 1989. gada 26. maija Konvencija par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanos un 1996. gada 29. novembra Konvencija par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanos, paredzētā jurisdikcijas noteikšanas klauzula nav saistoša apdrošināšanas līguma apdrošinātajam — apdrošināšanas atlīdzības saņēmējam, kas minētajai klauzulai nav noteikti piekritis un kura domicils ir citā, nevis apdrošinājuma ņēmēja un apdrošinātāja līgumslēdzējā valstī.

[Paraksti]